

СТАНОВИЩЕ

От: проф. д.ик.н. инж. Божидар Иванов Хаджиев
Университет по хранителни технологии и ИИИ при БАН;
Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, ПН: 3.8. «Икономика»,
научни специалности: 05.02.18, «Икономика и управление»; 05.02.10 „Световно стопанство и
международни икономически отношения” и по компетенции „Маркетинг” и „Приложна
психология”;

Относно: Оценяване на дисертационен труд за придобиване на онс „доктор” на **тема:**
„Риск-контролингът като ефективен инструмент за управление на икономическата устойчивост
на производствените предприятия“, с автор Свилен Владимиров Симеонов и научен
ръководител доц. д-р Светлана Костова Лесидренска

Основание: член на Научно жури /НЖ/, определено със Заповед № 421/30.09.20
на Ректора на ТУ Варна.

Становището е оформено при спазване изискванията на ТУ Варна

1. **Актуалност на разработения в дисертационния труд проблем.**

Темата на докторския труд „Риск-контролингът като ефективен инструмент за управление на икономическата устойчивост на производствените предприятия“ е сполучливо подбрана и очертава едно все още недостатъчно изследвано поле за успешно и устойчиво управление на българските фирми.

Навлизаме в епоха на радикални, многоаспектни и силно динамични трансформации в отворена икономика, засягащи релацията: „бизнес-общество-природа”. Все повече трансформации в тази релация са пряко свързани с развитието на риск-мениджмънта. В основата на тези трансформации са концепциите за осигуряване на икономическа устойчивост на предприятията, свързани с риск-контролингови системи, модели, механизми и инструменти.

Авторът оперира по многообразни и сложни проблеми през призмата на риск-контролингът в среда, където реактивните и фрагментарни действия на фирмите в съвременния динамичен и отворен пазарен свят вече отстъпват на политики и стратегии за ефективно управление на промените, които са единственото устойчиво нещо в живота. В случая това са основно промени засягащи „риск - мениджмънта” на бизнес субектите. Става въпрос за промени в новия етап на технологичната епоха, в който тежестта за развитието на бизнеса се измества в ергономиката, изкуствения интелект, дигитализацията, мигновеното пренасяне и обработка на информация и в необходимостта от изграждане на цифрово битие за всеки субект.

В условията на пазарна икономика все още редица важни икономико - управленски проблеми, свързани с разработването и приложението на риск-контролингови модели и възникналите в резултат на тяхното използване интегрирани процеси за реализиране на предприемаческия и иновационния потенциал на предприятията в България, не са достатъчно разяснени, оценени и анализирани.

Кандидатът разкрива актуалността в научно и научно-приложно отношение с аргументи, засягащи необходимостта от управление на риска за *осигуряване устойчивост на икономическото развитие на производственото предприятие /ОУИРПП/*. Такава устойчивост е изключително необходима за управленческите решения, осигуряващи балансиран ползи за бизнеса, за обществото и за природата.

Актуалността на разработвания в дисертационния труд проблем кореспондира с целта и задачите на изследването, като докторантът е направил и съответните ограничения. Тези ограничения му помагат да се фокусира върху концепция и модел на риск - контролингов механизъм за ОУИРПП и върху методика за неговото приложение и така в голяма степен да изпълни поставените по темата задачи.

Извод. Предвид горепосоченото и като имам предвид, че няма достатъчно научни изследвания за ефективно управление на промените чрез риск-контролинг, считам, че темата е изключително актуална и добре обоснована.

2. **Степен на познаване на проблема и научни приноси**

Авторът е формирал научното си изследване въз основа на 185 източника, от които 116 заглавия са на кирилица, 60 на латиница и 9 интернет източника. Въз основа на тези източници авторът достатъчно убедително е дефинирал теоретико-методологичната основа на изследването.

Един по-задълбочен прочит на изложеното в докторския труд дава основание за **възможните постижения** да се обобщят в две основни направления: научно-теоретични и научно приложни.

За първото направление - справедливо е да се отбележи, че при систематизирането на концепции за икономическа устойчивост на фирмите, авторът е успял да види съществени връзки между тях и на тази база да открие ролята на риск - контролинга. В този смисъл, отговорът на явни и скрити предизвикателства относно приложимостта на концепциите и предлагания модел на риск - контролингов мениджмънт е съществен научен принос.

За второто направление - резултатът от опита на автора частично да приложи модела в едно българско предприятие, дава основание да се направят изследвания и за други предприятия и за различни секторни индустрии. Полезно за устойчивото развитие ще е да се направи сравнителен анализ и резултатите да се оценят.

Извод. Горепосочените постижения очертават оригинални и ценни за науката и бизнеса приноси, които с успех могат да се използват за разработване на политики, платформи за устойчиво управление на бизнес процесите в условията на новия етап на технологичната епоха и дигитална трансформация.

3. **Препоръки и критични бележки**

Темата засяга проблеми за ОУИРПП, които са изключително сложни, многоаспектни и свързани с производствената, финансовата, счетоводната, маркетинговата и търговската опция на предприятията. Може би тази сложност и многоаспектност на изследвания проблем е основната причина за допуснатите в работата определени неточности въпреки направените ограничения.

С оглед още по-голяма приложимост на получените резултати в реалната бизнес практика ще си позволя да направя следните бележки и препоръки, които не са от естество да попречат за общата положителна оценка на дисертационния труд:

/1/ Има потребност от по-коректен и задълбочен преглед на български и чуждестранни автори, работещи по въпроси свързани с политики, концепции и инструменти за управление на икономическата устойчивост на фирмите. В тази връзка може „риск-контролингът“ да се съпостави с другите такива инструменти, за да се открие неговата тежест и значимост за ефективността.

/2/ В бъдеще в своята научно-изследователска работа, би било полезно кандидатът да положи повече усилия за надграждане на постигнатото и за формиране на изводи, на база едно представително изследване на проблема сред различни видове индустриални предприятия и секторни индустрии;

/3/ Широкият кръг от въпроси, засягащ изследването предопределя възможност да се търсят и следват пътища за решаване на проблеми, свързани с посочените жизнено важни за развитието на икономиката въпроси, като:

- Как в условията на отваряне на икономиките на страните чрез „риск-контролингът“ да се повиши ефективността и потенциалната стойност на онова, което българските фирми могат да добавят към глобалното стопанство, както и как да осигурят нови работни места и по-хармонично развитие на пазарните отношения?
- Как „риск-контролингът“ за управление на икономическата устойчивост на предприятията може да носи ползи едновременно за бизнеса, за природата и за обществото?

Коректно е да се отбележи, че има някои неточности в изследването, свързани с формата, по-прецизно цитиране и с определени заглавия в работата, които могат да се прецизират. Приемам ги като технически грешки, които лесно се отстраняват. В бъдеще препоръчвам да не се допускат аксиоматични твърдения особено за изследване, което е направено само за едно предприятие /Милкос-Инженеринг ООД/.

Така също препоръчвам на автора, като използва високия професионализъм на научния си ръководител и натрупания опит в катедра „Индустриален мениджмънт“ да продължи бъдещата си научноизследователска дейност по темата с по-голяма самостоятелност и задълбоченост в контекста на теории, системи, модели, механизми и инструменти засягащи „риск-контролингът“, осигуряващ балансиран ползи в релацията «бизнес-общество-природа».

4. **Заклучение**

Докторският труд е посветен на важен за икономическата и управленческа теория проблем. Той притежава подчертана актуалност и научни приноси и е съобразен с нормативните изисквания.

Въз основа на горепосоченото и като отчитам потенциала на кандидата давам **положителна оценка** на разработения дисертационен труд и считам за основателно при успешна защита да препоръчам на почитаемите членове - **Научното жури да присъди на Свилен Владимиров Симеонов образователната и научна степен „доктор“** в професионално направление 5.13 „Общо инженерство“ по докторска програма „Организация и управление на производството /индустрия“.

02.11.2020

Проф.д.ик.н.инж.Б.Хаджиев